

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntaxis Joa[n]nis Despauterij Niniuit[a]e Berga[rum] diui
Guinnoci ludimagistri**

**Spauter, Johannes de
Argentorati, Anno, M. D. XV.**

Epistolae Scribendae Ratio ex Erasmo Roterodamo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70853)

III. Ioannis Despauterij Niniuitæ.

et tēpori, ut fecero pro faciā &c. Relatiuū per parēthesin elegātissime ponit hoc pacto, beneficij in me (q̄ tua est humanitas) cōtulisti plurimū. i. tanta tua est humanitas, de hoc ante diximus. Elegātius dicimus teste Nigro Cicero elequētissimus fuit q̄ ceteris oratoribus in dicēdo præsūt q̄ Cic. qui ceteris &c. Ego tñ sic loqui nō dissuadeo. Inter ne & quidē aliquo interiecto uehemētior est negatio q̄ per nō, ut, p nō uerbū locutus est, dic ne uerbū quidē locutus est. Aliqd semp̄ interijci testat̄ Raphael Regius in octauū Quintilianī. Plī. Quid q̄ nocturnę existimatiōe quietis, homo dimidium suę uitę spacium uiuere creditur. sic Seneca Quintilianus & doctissimi quicq; loquuntur, ut notat Lanci.

EPISTOLAE SCRIBENDAE

Ratio ex Erasmo Roterodamo.

Salutationis ordo & qualitas.

Epistola ē certa rerū nūcia, fidaq; mētis nostrę interpretiores absentes faciēs, siqd est quod eos scire aut nostra aut ipsorū intersit, dicit & literę. Diminutiue aut literulę, & epistolū. Epistole prima pars est saluatio, q̄ ubi multa scribere nō uacat subiectē, sic. Relatiū est nobis uir integerrimē &c. aut unico uerbo exprimit sic. Salue mi Thoma &c. aut saluere te iubeo, pbe adolescēs &c. Plena saluatio ē ubi & scribētis, et eius ad quē scribit nomē ponit, hoc pacto. Plī. secundus Caluo suo salutē, q̄ sepe subintelligim⁹. Vbū dixit, sepe idē exprimus sic, salutē plurimā dicit, in tertia. s. psona, nō autē in prima dico aut scribo, sed nec scribit si simplicē antiquitatē imitari uelimus. Nomē itaq; scribētis (uel si infimus ad sūmū scribat) pponet in ntō, eius yō ad quē scribimus, subiūget in dtō, inde ponemus actm salutē, & si uelimus addere, plurimā dicit. Nec male dixeris salutē & fœlicitatem, uelutī Ioānes Despauterius niniuita, Lamberto Doncio ingenuarū artū, p̄fessorī salutē & fœlicitatē, ne dixeris pluriatiue salutes, licet Marsilius Ficinus in q̄dā epistola dixerit innūeris salutibus, in epistolis illustriū uirorū. Saluatiōes aut Caroling (tacet si Carolū uirulū doctissimū uirū eiusmodi edidisse nugas nō sit uerisile) tanq; uipe sunt fugiēde, scatēt nāq; barbarie, ut illa mille. Itē mille millesiesq; salutes. Et illa. Salutes tā abūdas, ut saccos repleāt sportas & bigas. Quis tā ugcors q̄ nō intelligat epistolas illas quę Caroli dicunt ēē totius bars

bariei sentinā et olidissimā quidē, male profectio meritis est de uiro doctissimo Carolo nostro, quisquis tandē nebulo impudētissimus ausus est sub Caroli nomine aniles edere nugas, nostrates sane dum ineptū uulgi imitari cupiūt, fiunt barbarissimi, nō quō uernacule scribimus latine scribere debemus. Flandrini nostri uernacule scribunt sic. Amicabilis salutatio scripta ad amicū meū dilectū Petrū montanū. Si latinus uideri uelis nuncq̄ sic scribas. Amicabilē operā legi apud Plau. Subdunt. Sino te scire, aut barbarius mitto te scire. Tu dicito non te lateat. Scire te uelim &c. Nam uelim pro uolo elegans est &c. In salutatione nihil assentationis inueniat, siquidē id est turpissimū, ut docet peritissimus pōeta & orator Desyderius Erasmus roterodamus, dans ridiculē salutationis hoc exemplū omnem gnationis colacis aut gelasini assentationē longe superās. Perspicacissimo uiro candelabro aureo, septē liberaliū artū eradianti, theologogorū apici, lucernę doctrina rutilanti, charitate flagranti, necnō mysteriorū diuinorū sacrario, utriusq̄ testamēti gaxophilatio, atq̄ omnium uirtutū heroicarū & ethicarū speculo lympidissimo, domino meo domino p̄ceptorī, dominationis uestre discipulus & indignus seruulus. hęc noua salutadi forma uiris atticis incognita, tum demū nata est ubi theologi eiectis oratoribus & grāmaticis, ipsi ludos literarios administrare ceperūt, & ut idē p̄cipit Erasmus nō scribas cū indoctis. Salutis loco Midę diuitias, aut qd similis delyramēti. Neq̄ scribā p̄missa salute, sed salue, salueto, aue &c. ut docui. Sine salute nihil bonū, q̄cqd ergo salutis loco miseris, absq̄ salute totū uanū si nōnulli aliter q̄ docuimus salutarunt, licet boni, non tamē docti fuerunt, iam dixi. Tu uiuēdo bonos scribēdo sequare peritos. Fecerunt quoq̄ aliter quidā docti, sed nō doctissimi quos imitari magis decet. Neq̄ (ut ait Erasmus) si quādo diuus Hieron. aut Augustinus uulgo cōcessit, id nūc oportet i ludū literariū uocare, hac p̄sertim tēpestate, qua nihil est oīnd literis cum uulgo cōmune. Idem Erasmus docet si patris nomē tuo uelis asciscere, p̄ponēs patris nomē non in genitiuo, sed in eodē casu cū tuo, ut sit pater tuus Dionysius nomen tuū Antonius, poteris dicere Dionysius Antonius. Idem docet, ut ego quoq̄ docui, nō dicendū esse Picus de Mirandula, sed picus Mirandulanus &c. Idē docet barbara cognomina quo pacto latinam formā accipiāt, ut barbiēr barbiriū, aut melius tonsor loann lang Langius aut Lōgus quod magis placet &c. Porro inquit in fingendis hmōi denominatiuis, eam moderationē seruari cōuenit, ut si mul & auribus quoad fieri potuerit, molliendo uerbo consulamus & neq̄ longius tamen a recepta & uernacula uoce recedamus, quę

si quādo erit absurdior q̄ que in latinam fictā possit retorqueri, pro
barbara relicta erit reponenda ne romani sermonis puritatē ulla pe
regritas polluat. hęc Erasmus.

De nominis eius qui scribit situ.
Scribentis nomen in salutatione uete
rum more esse præponendum.

Mancinellus, Perottus, Erasmus & plures præcipiunt nomē scriben
tis esse præponendū, etiā si ad maximū scribat minimus, id uerū esse
pater, liquide ex epistolis omniū ueterū Cicerōis, Plinij, cæterorūq̄,
ut Cicero Terentię uxori. S. D. Terentia Ciceroni. S. Plau. in Bach.
Mnesilochus salutē dicit suo patri. si honor sit p̄poni, nonne dixisset
patri suo salutē dicit Mnesilochus. Quem decet (oro) magis q̄ patrē
honore prosequi. Gnatonica profecto (inquit Erasmo) est illa nomi
num inuersio. Parmenonem suū summum plurima salute impertit
Gnato. Multa de his Erasmus præcipit. Inuenio ipse Martialē. li. viij.
Domitiano (cui Martialis non secus q̄ Thrasoni gnato assentebat)
sic scribentē. Impatori Domitiano Cesari Augusto Germanico Da
tio Valerius Martialis salutē. Omnes quidē libelli mei domine qui
bus tu famam, id est uitam dedisti tibi supplicat &c. in qua epistola
Martialis de se pluraliter loquitur, ad cæsareū v̄o semp singulariter.
Nostri autē pharisei, q̄ contra domini præceptū uolunt uocari Rab
bi, & primū quærunt locū, quorū deus uenter est, & finis eorū inte
ritus, eo superbię cœuenerunt, ut nisi proprio omisso nomine magis
siri dominicū & reuerēdissimi quidem nominētur, putant nihil fieri
atq̄ ideo contemni. hi sunt præcipue qui deberent nobis esse humili
tatis siue modestię exempla, efferūtur beluę ab ineptis nebulonibus
ultra deū, cui dicimus, dimitte, da inducias, omnia singulariter scilicet
cet, sed si honor est, cur non respōdet clerus (inquit Erasmus) episco
po, & cū spiritu uestro, rogo te, dicimus deo. Te rogamus audi nos,
at uermibus superbissimis dicere debemus, rogo maiestatem uestrā
paternitatem, dignitatē &c. Non sunt procul dubio christi discipuli
dicētis. Discite a me, quia mitis & humilis sum corde, & hæc in ne
bulones. Faceat igit scēdissimus scribendi abusus. Egregio uiro in
genuarum artiū magistro. Magistro Ioāni &c. Eximio uiro dño de
cano Domino Ioanni &c. ubi magister dominus & similia turpissi
me repetūtur, & barbarie nomē dominus præponitur honoris caus
sa, ut docet Perottus. Nomē ergo dignitatis aut magistratus postpo
nemus proprio nomini. Cum eodem asserit hanc rem Erasmus in
opere suo de epistolis cōponēdis, ueluti Sophronus, Eusebius Hie

ronymus Damaso pape. S. D. Aristoteles Alexandro regi. S. D. Alexander magnus Aristoteli, philosopho. S. D. Erasmus Iacobo tutori, iuris pontificij consulto. S. D. Breuiter (inquit Erasmus) nihil erit salutationi admiscendum, quod ulla ex parte sapiat assentationem, nam magistratum & professionum cognomina adeo possunt citra adulationis notam alijs tribui, ut sibi etiam quisque citra arrogantie culpam, possit assumere hunc in modum. Ioannes Neuius theologus Paulo Montano philosopho salutem. Indicium hic habet sermo. Erras enim (ut idem docet) si te laudari putas, quum episcopus scriberis aut theologus, professionis ista sunt nomina non glorie. Is demum te laudaret qui bonum episcopum, aut eruditum theologum scriberet. Id quod in salutatione non inde fieri nequit. hæc & multo plura Erasmus. In Gellio habetur epistolæ, ubi scribentis nomen præponitur. ut lib. xiiij. ca. iij. Rex, Alexander Iouis Ammonis filius olympiadi matri. S. D. & lib. xx. ca. iij. Alexander Aristoteli. S. Atque Aristoteles Alexandro regi. S. Item Anacharsis philosophus scythæ, sic scripsit. Anacharsis Ammoni. S. Sententia mea eadem est, quæ Erasmi. Baptista Mantuanus. Ioannes Sulpitius, pluresque concedunt interim uulgo, qua de re hoc concludit Badius. Quocirca non damnem eorum modestiam qui principum uirorum nomina præponunt. Concludit Erasmus, Quod si quid a ueterum consuetudine licebit aliquid innouare, tolerabitur nouitas, modo uitium absit, id est ne uel prolixitate molesta, uel assentatione parasitica, uel affectione morosa sit saluatio, ne pessimum sit totius epistolæ omen si statim a uitio fecerit auspiciam, hæc ille.

Puræ & antiquæ salutationis formæ ab Erasmo collectæ.

- Leo pontifex romanus Henrico regi Angliæ. S. P. D.
- Philippus Burgundiorum dux pio Aeneæ summo pontifici. S. P. D.
- M. Antonius Syriæ scerborum questori suo. S. D.
- Aeschynes orator ciuibus Atheniensibus. S. D.
- Guilelmus Hollandiæ præses comes, Cornelio suo. S. D.
- Demetrius eques romanus Tyto Liuiio iudici selecto. S. D.
- Hericus malius brabantie thesaurarius, Laurætio duci aulico. S. D.
- Politianus Pico comiti Mirandulo. S. D.
- Marsilius platonius philosophus Fausto poetæ. S. D.
- Apelles pictor Lysippo statuario. S. D.
- Cicero Tullius, Marco Tullio Ciceroni patri. S. D.
- Cicero Dolobellæ genero. S. D.

Dolabella terentiæ socru. S.D.

Aesopus iustitio Dinatio argentario. S.D.

Aristippus epicureus thaidi meretrici. S.D.

Illud dignū quod admoneat, ne per insitiā sordida cognomina p
speciosis attribuamus, ueluti si quis militem scriberet pro equite au
rato, aut decurione. neue his uulgo iactatis magistratuū uocabulis
utatur, quę passim p suo cuiusq; locus arbitrio fingit, quod genus
sunt locū tenēs pro pfecto, reddituarius pro questore rario. Scul
tetus pro questore paricidio. Domini de parlamēto pro selectis iudi
cibus, ammirādus pro maris uel littoris pfecto uel custode, heral
dus pro caduceatore, atq; hmōi infinita quę aulicorū leuitatis quo
tidie epistola cōminiscit. Oportebit itaq; ueterū uocabula barbarā
cōferre, atq; inde collatis rebus ad nostra uocabula ducere, aut si des
erit uox uetus quā rei nouę accōmodem⁹. Barbarā iamq; tritā uos
cem molliter in latinā faciē deslectamus. Hęc doctissimus Erasmus.

Nouæ salutandæ formulę ex eodem.

Pliniano demū sculo natū uidet, ut quos familiaris amēt eos in sa
lute dicēda suos dicerēt, blandiore. s. pronōie coniunctissimā necessi
tudine significantes, ut Ae. Plī. Cę. ilius Calphurnio suo. S.D. Auso
nius Symmacho suo. S.D. Erasmus Batto. S.D. Quod si longius a
maiorū uestigijs recedimus. Iacobus tutor Nicolao suo multā salu
tem precatur, aut plurimā salutē optat. nam plurimas aut mille salu
tes uix in epistolis tulerim. Salue mltū optime chreme. Campanus
Papiēsis suū. N. multū saluere iubet. Etia atq; etiā salue mi Thoma,
Aue & salue pceptor optime. Erasmus Fausto sceliciter agere. Cel
so gaudere & bn rē agere. Antonius fratri suauissimo ppetuā optat
incolumitatē. Saluere te iubeo qui ipe nō salueo. Salutē dico tibi mi
patruę, quā ipse desydero. Salutē solidā tibi tua Phillis pcurat, quā
quā ipsa nullā nisi tu dederis est habitura. Salutē is tibi mittit qui ipe
perit. Salua sit tua paternitas. Salue animę dimidiū meę. Salue meū
psidiū. Salue meū numen. Salue meū deliciū. Salue meus ignis, mea
lux, mea spes, mea uoluptas, mi anime, mea uita, meū solatiū, meū
dulce decus, & hmōi quidē formas, ut inter familiares, & in leuiorib
bus argumētis non usq; quaq; damno, ita non magnopere probō.
hęc Erasmus, cuius & ea sunt quę modo subiiciam.

Quō per alios salutādū & resalutandū, Erasmus.

Per alios autē (id em hoc loco uidebat admodū) his scpe monē
dis salutē dicimus ac reddimus. Atticę nostrę meis uerbis multā sa
lutem dicito. Atticā meo noie magnopere saluere iubebis. Atticę ex

me plurimā salutē dices. Atticam mea causa salutabis officiose. Familiam oēm per te meis uerbis salutā uolo. Atticę pro me multā oprabis salutē, iussit ubi ascribi Scerbonius plurimā salutem Antonius mei; omnes meis uerbis multam tibi salutem annunciat. Terentia, multā tibi salutem imperit.

Sic redditur Erasmus.

Attica quā tuis uerbis dixi salutē libenter accepit, atq; uicissim per meas literas saluere iussit. Tuā salutē attica libēter accepit suā remisit. Ambrosius salutē quā in tuis uerbis nunciaui, totidem uerbis renunciat. Attica per me tuo noīe salutata, suis uerbis ut te diligenter salutarē iussit. Attice tuis uerbis salutē scripsi ea suis rescribi tibi multam salutem iussit. hęc Erasmus.

Superscriptio.

Superscriptio super epistolā scribit, ut quo epistola sit danda noscat & in datiuo locat ferme salutationi non multo absimilis, nisi q̄ scribentis nomē non habet nec salutē, est autē talis. Ioanni pontano philosopho prudentissimo Gandau ad eđem diui loānis &c. Vitadę sunt tamen nimīū fucatę & calamistrate cōpellationes, quę adulationem suboleāt. Intelligitur fere uerbū detur aut dentur. Loci nomē potest poni in loco uel ad locū, quod sensus facile indicabit. Badius ait in superscriptionibus, si officia & merita prępollent pręponēda censeam, ut in uicissimō atq; christianissimo Francorū regi Ludouico duodecimo &c. liceat etiā dicere ait idem ad magnificū equitem auratū &c. Habitanti, morati &c. rectius subaudiiri credimus, potes sic scribere. Studioso adulescenti louanij bonis literis insudanti &c. Desyderius Erasmus ait. Haud longe quidē absunt ab asseantatione epitheta, quę Fabius apposita uertit honoris gratia subiiciēda maximeq; si salutationi permisceātur. Verū cognomina scriptionibus q̄ in tergo literarū supponi solēt, tolerari possunt, & in ipsa epistola sæpe usui sunt. Spectari diligenter oportet, uel q̄ cuiusq; hominis sunt partes, q̄q; a quibus uirtutes expectētur, ut hinc apposita unicuiq; epitheta tribuamus. Hęc ille.

Epitheta e Sulpitio hunc in modū collecta.

Summo pontifici ascribēda epitheta.

Sanctissimo diui Petri successori, Sūmo romanorū pontifici. Reuerentia omniq; obseruatione dignissimo pape, antistitiq; romanorū maximo. Sanctissimo christi in terris uicario. Sūmo & uigilantissimo christiani gregis pastori &c.

Imperatoribus apta.

Ioannis Despauterij Niniuite

Diuo atq; inuictissimo romanorū imperatori felicissimo totius orbis moderatori Faustissimo rerum potitori. incōparabili orbis monarchę, diuo cęsari sempq; augusto togatorū principi. Inclitissimo totius orbis triumphatori &c.

Cardinalibus apponenda.

In primis reuerēdo cardinaliq; presbytero. Sanctissimo archiepiscopo ac firmissimo romani pontificatus cardini. Sūma obseruatione dignissimo romanorū pōtificatus cardinali. Multa reuerētia digno romaniq; pontificis cardineo.

Regi addicenda.

Inuictissimo romanorū regi magnanimo. triūphatori & christianissimo francorū regi Clemētissimo Hispanorū rectori, sceptriferoq; principi ac regi excellentissimo sūmaq; uirtute p̄dito angloꝝ regi.

Archiepiscopo & episcopo conuenientia.

In primis sancto patri et primatus Lugdunē. archiepiscopo reuerēdo ad modū in christo antistiti & Neruiorū Tornatorūue p̄sulī. Sanctissimo p̄suli & inclyto Leodiorū episcopo. Vigilantissime regi suo superintendenti Cameracensiu episcopo.

Archiduci, duciq; congrua.

Clarissimo atq; inuictissimo archiduci inclytissimo bellatori & inuictissimo suorū ductori Generosissimo atq; eidem splendidissimo duci. In primis strenuo atq; p̄ter cęteros fortunato horū aut illorū duci.

Abbati & cęteris p̄clatis applicanda.

Reuerendo patri obseruando cum primis archipresbytero religiosissimo uiro ecclesię. N. Archidiacono. Vigilantissimo gregis dñici pastori Magno ecclesię. N. Curato. Eximio cōuentus carmelitarum p̄sidi. Oblesuantissimo diuinę legis inter minores patri. Disertissimo fratrum p̄dicatorū concionatori &c.

Comitibus, equitibusq; auratis debita.

Fidelissimo imperatorię maiestatis comiti. Inclytissimo Flādrini comitatus principi. In primis strenuo bellatori Cuiq; aurato, Aureo cingulo insignito, sūmaq; uirtute p̄dito, nec minus feliciū bellis gerendis equiti, alto loca nato, clarisq; natalibus perspicuo equiti &c. Forti admodū equiti & in primis strenuo.

Religiosis & doctoribus quadrantia.

Venerabili patri, uiro religioso admodū & in primis colendo, multa sanctitate perspicuo. Sūma castimonia claro. Excellēti abstinentia:

ornato. Summa religione p̄redito uiro, disertissimo doctorū antistiti. Eloquij romanorū principi iurecōsultissimo. Medico peritissimo apollineę artis expertissimo, diuinarū literarū interpreti p̄fectissimo, diuine pagine p̄fectori eximio, doctissimo bonarū artium doctori &c.

Iudici & p̄fectis urbium accōmodanda.

Incorruptissimo iuris administratori. Sanctissimo legū executori. Integerrimo legum interpreti. Vigilantissimo urbis p̄fecto diligenti admodum ciuitatis moderatori. Optimo morū censori Iustissimo cōdili. Acquisitissimo iudici, inuiolabili iusticię p̄sidi, fori totius splēdori

Ciuiibus & negociatoribus, ceterisq; bonis idonea.

Splendido ciui. Prudētissimo uiro, optimo ciui. Laudato admodū negociatori. Mercuriali uiro probissimo negociatorū optimo. Diligentī operario. Solerti opifici. Probo mercatori. Studioso scholastico. ingenuo adulescētī. Spectate indolis puero &c. Plura apud alios leges, & quisquis mediocriter doctus, per se facile inueniet. Sed cauendum, ut bene docet Sulpitius, ne lasciuis & quasi calamistratis & picturatis inscriptionibus animi leuitatem indicantibus utare, ut sunt illa purpureis literarū flosculis gēmisq; decurato. Suauissimo lepore pegasid. i. affluentī. Nitido scientię cingulo insignito. Plurima apud hunc leges sūmopere amplectenda. Erasmus ait. Deos diuos & dños appellare principes. gnatonicū est, nō eruditū. Idē maximus, optimusq; pprie integes, aut in sūmes pontifices cōuenit a Iosue mutuo sūptū. Puellas lepidas, bellas, bñ moratas dicim⁹, & pudicas &c. Matrone p̄teritq; habebūt uiroꝝ epitheta, gñe tm̄ imutato.

Erasmus.

Atq; hęc quidē cautio sit oportet, ne quę solū alijs congruunt in alios transferamus. ueluti si quis puellā uenerandā, aut senem iucundissimū nominet, uerū etiā ne quādo manifeste falsa trahamus. ut indoctum theologū grauissimū potius dicas q̄ eruditissimū. P̄sulē supinū quiduis potius q̄ uigilantē. Regē auariū, clementē magis q̄ munificū. Nā quisq; sibi cōsciū hęc in cōtumeliā trahit nō aliter, q̄ si deformē senē formosam puellā appelles. hęc Erasmus.

Ex eodem.

Potentia epitheta in salutatione uix tulerō, nisi siqua forte gnatonis num non habebunt. ut Ambrosius Laurētio Mellito nepoti. S. D. Tullius Tullię filię iucundissime. S. D. &c. In inscriptionibus autem modeste adhibere cuius li. et, sed hominis nomine p̄elato, si quidem imperiosissima rerum consuetudo patiat hęc in modū.

Iacobo tutori iuris pontificij consultissimo reddatur Handvuerpfe agenu. Fausto Andrelino poetę diuino. Etiam si nunc receptū est, ut allentatiūcula nominū auferat, hūc in modū. Ornatissimo uiro magistro Antonio patricio Romano, Malui ego bonarū literarum studiosos cū his allentationibus, cūq; uulgata consuetudine, uelisc; (ut aiunt) pugnare. Varie pro materia utemur epithetis, ueluti principem a quo muneris quippiā coneris auferre, cuiue munere accepto gratias agas, intēpestiue fortissimū, inuicissimum appellaris, rectius munificentissimū aut benignissimū nominaturus. Ignosces primo errori dux mitissime, patere te exorari clemētissime cęsar. Turcarū uim a christianorū humeris depelle rex inuicte, restitue per calumniam oppressum æquissime iudex. In bonā partem accipias uir humanissime. Non meū est tibi consiliū impertiri uir prudētissime. In hmōi orationis genere nō sunt speciosa epitheta, sed argumēti pondus obtinent, hec ex Erasmo.

De transfigurandis epithetis. Ex eodem.

Transfigurantur hęc adiectiua non inelegāter in substantiua. Itaq; pō nominis uicem tenēt. Obsecro te pater piissime. Obsecro tuam pietatē pater. Gratulor tibi uir fortissime. gratulor tuę fortitudinī &c. Tuā inquā improbitatē appello. i. te improbe &c. his si modice, & in loco utamur, et grauiorē amplificādo reddemus orationē, & grata uarietate nominabimus, nā uulgo in his nullus est modus, neq; in loco faciunt hoc modo. dominatiōis tuę literas accepimus. Et reuerendissima tua p̄sentia mihi significauit, & charitati tuę breuiter respōdeo, & nostra paruitas dignissime paternitati tuę gratias agit. hęc ex Erasmo. Eiusdē studiū dicūtur contyronēs inquit idem, cuius sunt & hęc. Illa recte. stultitię meę tua prudentia sit p̄sidio. Nostrā te nuitatē tua liberalitas foueat, nostrā inopiā tua copia sustineat.

De seruitute epithetorum Ex eodē.

Fugiēda est infelicitas eorū qui se certis quibusdā uocibus alligant, quas magna superstitione imitari aut uerso p̄ferri ordine piaculū putant, ut pontificē summū, sanctissimū patrē n̄ dicamus episcopū reuerendū, abbatem uenerabilē. Regem christianissimū. Ducem illustrem. Comitē generosum, neq; fas esse hęc inter se cōmutari, ego miserimū puto seruari uocabulis. Quid enim si regem pro patrię salute sese periculis obijcientem piissimum dixerō, ridebit me crasso Vulphanus ore. Quid si summū pontificem optimū, maximūq; pastorem, non optime dixerō. At isti aliud dominus Petrus, & Petrus dominus, deq; his tricus doctissimi scilicet homines sudantes

disputant. Quid si utrūq; iuxta sit barbarū, cōditionis nomē domi-
 nus est non honoris. Tyrannū non magnificū, Nam & lenonē cui
 mancipia sunt, dominū recte dixeris. Magistrū nostrū si dicas, theol-
 ogum intelligūt, nostrū magistrū illū posse uocari qui gregē agat.
 Tanullū interest inter agreitē caprariū, & celestē theologū. Tu ne o
 theologe tætrice, morū censor, & grauitatis columen, his nugis tū
 bi places. Tu ne dogma professus qui uetuit uenerabile nomē affe-
 ctaremus. Cristas canas erigis q̄ties magister noster appellaris, quā
 diluturus si quis noster magicū illud pronomen pretulerit. Magica
 sunt ista nō oratoria, & ab aulicis assētoribus in stabul, aut, in sym-
 posijs conficta. Indignissima & o quę ludis literarijs importent. hæc
 eloquentissimus theologus & orator Erasmus roterodamus, q̄ opti-
 mo iure debacchatur plurimū in pluraliter uni loquētes, quos ipse
 uoscitatos nominat, multis rationibus probat apertissime nullū
 esse honorē unicū pluralitue compellare. Sed quid ego (inquit) nūc
 belluas istas literas doceam, Etñ si oleū et operam perdit qui asinos
 ducit ad lyram, multo maxime qui uetulos asinos. Nam si probatos
 grāmaticos adimus in prima persona mutat numerus persæpe, aut
 modestię, aut festiuitatis, aut euphonię gratia. In tertia p̄sona & o rar-
 ro, sed eisdem de causis excepta modestia, porro in secunda persona
 nūq; nisi inuidię causa mutāndus est numerus, quod genus sunt illa
 ubi ad te uxoris uentū est, tum siunt senes, et quę uestra libido, unde
 repente, quod inuidiosum tot sæculis fuit honorificū esse cœpit, si de
 se loqui pluraliter modestū est, alteri loqui pluralitue, maligni atq; in-
 uidi sit necesse est. Oro uestrā humanitatē unicū erit mendum. Nem-
 pe uulgaris honor, Oro reuerendissimas humanitates uestras, bene-
 duplicatū uitiū mediocris honor, & ferēdus. Adde tertiā plenā inie-
 ris gratiā. Oro reuerēdissimas paternitates uestras domine prestātis-
 sime. Cumulatissimā uis inire gratiā. Quadrigā barbarissimorū faci-
 to hūc in modū. Oro reuerēdissimas paternitates ūras, dñe p̄stātissi-
 me dñe p̄sul euge euge, iste demū honorificētissimus ē sermo. Cui⁹
 si quis spurciā nō uidet, illiteratissimus sit necesse est. si quū uideat
 non expuit, patientissimus, si tam absurdā assentationē libētius etiā
 auribus haurit gloriosissimus etiā sit oportet. hæc & multo plura
 in leuissimos nebulones doctissimus theologus & orator Erasmus.

Vale quomodo faciendum.

Claudūtur Ciceronis epistolę ferme hoc uerbo. Vale, cui uix unq̄
 quippiā adijcit, possumus & sic uale facere, ut Erasmus cum Mancí-
 nello docet. Mea Terentiā uale. Vale mi suauissime frater. Mea spes-

Ioannis Despauterij Niniuite

uale. Vale mea lux &c. Cōmunē ualitudinē fac cures. Si tu rectē ua-
les nos male ualere nō poterimus, ualitudinē tuę siquidē nos ualere
uis omni cura serui. Itē ut Badius cum alijs notauit sic. Vale & bene
age. uale & me ut facis, ama. Aueto & me ut cōpisti amare, pergito.
Vale literarū decus, aut morū columē. Idē, maiore minor salute ne
imptiet. Sed salutē aut fœlicitatē optet. Nā in Comico quū Gnato
Parmenonē salute impit, superiorē se significat per parasiticā petulā-
tā. Itē etiā atq; etiā cura ut ualeas, nos pulchre ualemus oēs, ualebis
mi Cicero nosq; mutuo diliges. Si quid erit (inquit Erasmus) qd ma-
gnopere uolemus eius animo insidere, id uale subnectimus. Etenī q
nouissime dicuntur in discessu, ea recentissime meminisse solemus, ut
uale, nosq; quod facis ama. uale mi Cicero. & hoc unū memeto te
inter uenena uiuere. Vale. ualebis autē si philosophiā amplecteris.
Vale. & ubicunq; eris mortalē te cogita. Vale nostri memor. Vale
& nois immortalitati mi frater incūbe. Subdit idē. Illud bellū quoties
iam scripto uale tū demū quippiā in mentē fingimus uenire hūc ad
modū. Vale at heus tu ppe modū pterierā quod in primis dictū
oportuit. Vale, sed deū immortalē quia q; pene exciderat, quod neu-
tiq; pteritū oportuit. Vale iam parabā epistolā obsignare, sed pter
ociū obtigit, libet etiā diutius tecū garrere. Vale, sed iam percōmor-
de in mentē incidit. Vale at nunc demū occurrit quod primo loco
scriptū oportuit. Vale pœne soceri tui recordabar. Vale. iam cære
annullū admouerā mirū q; pœne me fugerit. Vale, sed mane dū de
fratre nūc deniq; succurrebat. Vale, sed priusq; obsignē epistolā hoc
addā. Vale, iam epistolam cōplicabā, dum ecce mihi de filia tua fue-
currit, hmōi formę non hoc tātū loco, uerū etiā passim gratiam ha-
bent si quid Fabio credimus. Subijcit idem doctissimus Eras. Quis-
dam hunc in modū ualere iubent, incolumē seruet immortalis deus.
Humanitatē tuā fœliciter, agere precor. Prestatissima tuā florētē &
incolumē tuatur deus clementiā. Sanctitatē tuā in omni p̄speritate
cōfirmet, ppitius Iesus. hęc quidē, ut nō rephēdo, ita istas assutas ap-
pendices nō fero. Vale in eo q uastū cingit fluctibus orbē. Valētem
te tueat q mare & terras uarijs mundū tēperat oris. Nisi qd assuitur
pulchre cū ep̄la cohęreat. Badius ait. Si tñ ad uirū grauitate pstantē
scripsero, uix audeā sic reuocare, at heus tu &c. sed potius dicā. Da
ueniā uirorū optime si tuā dignitatē iterū cōuenio, pene em id dices
re neglexerā &c. Et si pluscula interposuimus addemus iterū Vale.
recte etiā dices uale ac salue, uale saluus, & uiue beatus &c.

Quid post uale.

Cōponendę epistolę forma. Fo. CXXIII.

Post Vale subdii locus, tēpusq; in hūc modū datū uel scriptū Romę. Vel in ablatiuo Roma line p̄positione, uel cum p̄positiōe, ex roma. docet hoc Erasmus, sic datū Lutecię uel Lutecia qui Parrhyſij nunc dicuntur, sed datū & scriptū uenustius subauditur. sic Vale ex aula regia, e diuerſorio, e cellula nostra. ruri uel rure, uel ex rure, Ex hortis, a cœna, ex cubiculo, ad lucernā, e caupona, ad lunā &c. Deinde subditur tēpus in hunc modū Gandauī uel Gandauo, uel ex gā dauo noctis cōtinuatio, alta nocte, profunda nocte, plurima nocte, nocte concubia sub galliciniū &c. Diē notabimus sic. Vale Gandauī Calendis martijs &c. in ablatiuo quia significat tēpus (ut ita dicam) quādo quod in ablatiuo exprimitur, uel in accusatiuo cū p̄positiōe ad. ut uale ex Ipris ad calēdas martias. Badius & plures dicunt hic significari diem incertū, ut sit ad calēdas, iuxta uel circiter calēdas, sic ad Nonas, ad idus, de quibus mox agemus, non placet hoc desyderio Erasmo roterodamo sic scribēti. Tertio calēdas iunias, uel ad tertiuū calēdas iunias uel iunij &c. Sic ueteres quidē oēs. Nam quod his tēporibus a principio mensis reliquos deinceps numerāt, id uti neoteticū est, ita indoctū uigesimo primo die mēsis iulij, ubi hęc duo uoces & die & mensis cōtra ueterū cōsuetudinē redundant. Scribendum igitur erat pro undecima die mēsis iulij, quinto idus iulias uel iulij. Errāt enim qui p̄positionē additā incertā. M. T. C. sepicule diem ascribat ad. xv. calēdas februarias, nō ita potius scribebat ut de q̄ die scriberet ipse nesciuerit. At si quādo de tēpore ambigēt, hoc pacto scribēdū erit, anno circiter nonagesimo, ad annos circiter nonaginta. ad annos ferme nonaginta. hęc Erasmus. Annū signare docet idē sic. Anno a christo nato millesimo quingentesimo. Anno ab hoīe redēpto post millesimū quingentesimo octauo. Anno a christo passo quingentesimo supra millesimū, anno a uirginis partu millesimo quingentesimo &c. Sic christiani. Olim ꝑo ab olympiādū & cōsulatuū nūero. Itē anno a natali christiano &c. pulchrius q̄ a natiuitate christi.

Calendæ, nonæ, & idus.

Triplēces sunt mēsis dies Calēdę, Nonę, & Idus. & primus q̄dē dies cuiusq; mēsis uocat Calēdę, quare aut sic nō est p̄sentis negocij, tēpus autē quādo quid factū est significat per ablatiuū. non scribas igitur primo uel prima die Ianuarij, februarij &c. uti faciūt indocti, sed calēdis Ianuarij uel Ianuarijs. Nomina siquidē mensū adiectiua esse possunt omnia, ut martius a. um. october. .bris. bre. sed uix utimur nisi in obliquis, q̄a dies october puto inauditū, ut tēpora octobria. dic igitur calēdis octobribus, uel ad calēdas octobres sine discrimine.

X. iij

ait Iodocus chliothoueus theologus politionis literaturę expertissimus Augustinus dathus dicit per actm̄ diuturnū nescio quod tempus significari. A calēdis q̄ est mēsis dies primus noian̄ dies p̄cedentis mēsis usq̄ ad decimūquintū diē mēsis in Martio, Maio, Iulio, & Octobri, in cæteris usq̄ ad decimūtertiū, ut primus dies martij dicitur calendę, ut dictū est, deinde ascende ad februariū cuius ultimus dies est secūdus calendarū martij, sed non dicimus secūdo calēdas, aut calendarū Iduū uel Nonarū, quia secūdus a sequēdo dicitur, dies autē p̄cedunt qui a calēdis &c. nominant̄, sic docet Badius, sed dicimus pridie. i. priore die, ut pridie calēdas aut calendarū martij, aut martias. i. ultimo februarij, deinde tertio calēdas, quarto &c. donec ueneris ad diem iam dictū qui dicitur idus, ut Idibus februarijs &c. deinde ascendendo dices pridie idus uel iduū, tertio &c. & sunt huius denominationis dies semp̄ octo, post quos proximus dicitur nonę, ut nonis martijs &c. Et sunt sex huius denominationis in martio, maio, iulio, & octobri in alijs quattuor hinc uenis ad primū diē qui dicitur calēdę, & ascendis ad aliū mensem, ut a ianuario ad decembrē. hinc ad nouembrē &c. Idus & nonę nō sumūt denominationē alterius mēsis, & dicimus tertio nonas, idus, & calēdas, quia intelligi uideat̄ p̄positio ante, ideo nō probatur mihi Niger & Nebris, dicētes pridie & postridie esse p̄positiones, q̄a actm̄ admittūt, eadē rōne dicerē tertio, quarto & silia hic esse p̄positiones, q̄a dicimus in actō tertio calēdas, nonas, idus, ut pridie calēdas & postridie calēdas, pro secundo die mēsis. Et tertio calēdas, iduū, nonarū, ut pridie calēdas &c. ḡt̄s regit̄ ppria natura noīs die q̄d hic implicat̄, actūs uirtute p̄positionis ante uel inter. Elucidet omnia pueris p̄ceptor, in calendario quia facile est obseruātibus modū nostrū. Exptus loquor. Sub epistola licet modeste subiungere tale quid. Idem tibi deditissimus alūnus. Per clientulū tibi deditissimū. Caue seruitorē dicas siquidē seruire necessitatis ē, in seruire uolūtatis. Quod si quē (inquit Erasmus) nouitas capit per ferias (id quod uulgo faciūt) poterit iudicare hoc pacto. Ferijs natalijs, pridie natalis ambrosiani, pridie natalitia uirginis matris, pridie pentecostes &c. Cæterū minime p̄tereundum credo pulcherrimū. s. esse. Ante uale insigne quidpiā concludere q̄d quū ex multis, tum e Plinio secūdo nancisci poteris locupletissime, ueluti obsequar consilio tuo, cuius mihi auctoritas pro ratione sufficit. uale. Trade silij p̄ceptorī, a quo mores primū, mox elegantia discat, quę male sine moribus discit. uale. Cum multis & sepe tractādū est quod placere & semper & omnibus cupias. Vale. Multa sunt id genus apud eundem & alios.

Epistolę qualitas.

Sermo epistolaris erit latinus, purus, dilucidus, planusq; ut indoctis habeat facilis, et doctis probabilis, in hoc pceptū quos legere potui iurant omnes. Nam cęsarıs uerbū est, ut scopulū sic fugias inauditum atq; insolēs uerbū. Quintilia, quoq; ait, Nihil odiosius affectatione. Non intelligi uel turpissimū est inquit Sulpi. Sene. ad Lucillū epist. lx. inqt. Minus tibi acuratas a me epistolas mitti frustra quereris, q̄s em acurate loquit nisi qui uult putide loqui, qualis sermo meus eet si una sederemus aut ambularem, illaboratus aut facilis, tales uolo esse epistolas meas, quę nihil habent exercitiū nec fictū, sed si fieri possit ostēdere q̄ loqui mallēt. Fauorinus philosophus monuit q̄q; ut loqueremur uerbis p̄sentibus, ne non intelligamur. nam si nolimus intelligi cur nō tacemus potius. Sed dii boni quid agimus hodie, millesimus q̄q; inter christi sacerdotes latine lingue rudissimus cernit, si latine scribā q̄tū uis clare, quotus quisq; me intelliget. Latine & plane scribere p̄cipiūt, si latine, nō intelligor. sin plane (ut agrarij isti sacerdotes plane scribunt) non scribā latine, si alterutrū igitur stultus sum. Juxta Horatiū illud. Dum uitāt stulti uitia in contraria currunt. Banchus, bancharius, stufa, trufa, miles pro equite aurato, tenella, huspodii, timpus, langrauius, capella, ecclesia, patri loquiū, ludus scaco, scabinus, sculter, leccator, ribaldus, garcio, treuge, leuca, bladū, guerre, carnifex, p eo q̄ uendit carnes, cōuētus ut ipsi capiunt burgimaster, dñs petrus licētiatus, nepos, ut ipsi capiūt, uillagium, aduentagiū, passagiū, missiua, ambassator regis, aneta, affiduciare, bannire, bānitus, bānus, res ad extra, terminus ut male capiūt beneficiare, antepodiū, pilare nomē & uerbū, Ambo onis, armiger, & mango, ut ipsi capiunt. Appodiare, camera, reor aris, cōtētor aris & hmōi mille milia ab ineptissimis conficta, omnes isti intelligunt. Eadē latine si enūciaueris horū uix capiet quisq;. Quid igitur faciendum, si ad horū quempiā fuerit scribendū. Nunquid ut hi nos intelligant barbare cōponemus, absit, q̄a uernacule potius obarepemus aut latine ut admirētur alios scire quę ipsi nesciāt, aut si neutrū cōcedatur, cōcedendū erit uulgo p̄ tēpore, sic tamen ut caute innuamus, nos ex industria solēcissare, quia aliter intelligi nequerimus ab indocto. Id caute faciendū est ne ipse abs quo beneficiū petimus, apte uituperari se sentiat. Verū audiamus aliquātisper suauissimū Erasmus in barbaros nebulones iustissime stomachatē his modis. Nullum uerbū non usitatū puto uideri quod ab elegantis scriptoris exeat literis. Quid Cicerone candidius, aptiusq; at hie barbasculis istis

uidetur tenebris inuolutus. Quid terentiano sermone luculentius. At hunc ne cōmentarijs quidē adiutus intelligis. Hieronymi etiam si tibi uideris ne tres quidē uersiculos p̄cipis, hos si obscuros dāmina bis, p̄cherrimū iudicabo cū talibus uiris cōmune crimē subire. Obscure sunt sed tibi, doctis aptissimi. Ergo in te tenebrę istę sunt: nō in literis. Tu quęcūq; authorē incidēris mō laudatū, noctē istā tecū cū cūfers, spinosum clamas eē Hieronymū, uerū nō loc⁹ sed tui pedes spinas hnt. Caligas in sole & lux ista tuis nocturnis ocul⁹ p̄ tenebris est. Mutādu est (inquit) stilus q̄ quoq; mō tñ nō intelligit. At quāto satius est te tuū mutare uitū q̄ nos rectissimas disciplinas tuo uitio accōmodare. Nos diuinā linguā cui tot artes, cui nra religio cōmissa est, intermori sinemus, ne tuā indoctā arrogantiā offendamus. Mutabit philomela cū cuculo modos suos, p̄pterea q̄ asello iudice hic plane, illa inuolute canere uideat. Ego ꝑo p̄ritas istas, i. barbaras uoces adeo nō regro, ut nec ihs qdē succēdere soleā, q̄ p̄scas a scriptorū etiā cōsuetudine remotas eruūt. Neq; indignor obiectū eē quod nō intelligā, sed oblatū gaudeo qd discā. Tu cōtra mauis alienā doctri nam rep̄hēdere, q̄ tuam inscitiā aut agnoscere modeste, aut mutare prudēter. Mauis solē deculpāre q̄ lippiētes oculos tonsori licinō cōmittere, & uide interim q̄ studiose iniquus sis. Paulopost subiicit. Neq; ꝑo hęc tā studiose differimus qd eruditā simplicitatē contēnimus. q̄ppe q̄ nō solū incredibilis cuiusdā est artificej, uerū etiā felicitatis, ut uerā p̄spicitatē a ueris tenebris separamus. Paulopost i epistolis uel Ciceronis exēplo, licet græca miscere latinis, obscuris illusionibus uti amphibolis significationibus, parœmijs, ænigmatibus, elausulis derepente p̄cisis, ubi multa etiā dedita opera obscuramus, ne forte a quo minime uolumus intelligātur. Cuiusmodi debeat esse epistola declarat idem Erasmus his uerbis. Eā ego epistolā optimā iudico quę a uulgaro hęc literarū genere q̄ lōgissime recedat quę sentētijs exquisitissimis, uerbis electissimis cōstat, quę argumēto, loco, personę sit maxime accōmodata. Quę amplis de rebus agens sit grauissima, de mediocribus concinna, de humilibus elegans. In iocis acumine placeat & lepore. In demonstrationibus apparata, in exhortādo fortis & animosa, in consolādo blāda, in suadendo grauis in narrādo graphica, letis in rebus festiua, in afflictis luctuosa. Et ne quę sunt infinita p̄sequar sit uersipellis, & ut polypus ad subiecti soli habitū, ita se ad argumēta accōmodet. Paulopost, temporū, personarum in primis habebit rationē, ut aliter senī loquat, aliter adulescentulis, aliter seueris, aliter ihs qui festiuore sunt ingenio, aliter aulicis, aliter philosophis, aliter familiaribus, aliter autem ignotis aut pa

rum bene cupientibus, & nō multo post, breuiuscula occupato, sus-
cator curioso. Priscis uerbis antiquario, blandior amico, licētor fas-
miliari, asperior improbo. Et tandem concludit. Qui unā quandā
sermonis formā huic generi tribuere conantur. hi non solū inanem
sed etiam ridiculam operā sumunt.

Quis epistolæ character ex Erasmo.

Desyderius Erasmus roterodamus amœnissimo ingenio & theolo-
gus & orator, de quo uerissime dici pōt. Maior in exiguo regnabat
corpore uirtus, uidei mihi de arte epistolari inter ceteros doctissime
scriptitasse. ideo libētius sum eius q̄ aliorū aut mea deniq; præcepta
cōplexus. Ait itaq; Qui in epistolis unūquēpiā characterē aut req̄-
runt aut p̄scribunt (id quod ab eruditioribus etiā uideo factū) n̄m̄
hi nimirū de re prope in infinitum uaria nimis agere uidentur, neq;
multo minus absurde facere q̄ sutor si omni pedi crepidas eadem
forma uelit consuere. hæc multis probat. Tum ex Cice. Seneca Hie-
ro. alijsq; q̄ epistolas i uolumina usq; porrectas scripserūt nōn ullas
deridet eos qui magicā quandā breuitatē in epistolis seruandā præ-
dicant ex Seneca dicēte in epi. xv. Sed ne epistolæ modū excedā que
non debet sinistra manū legentis implere in aliū diem hanc litē cum
dialecticis differā. hæc ille. qui sinistra manū legentis impleri signifi-
cat, quū longior fuerit epistola, tunc em̄ & dextera & sinistra teneri
necesse est. Quid (inquit Erasmus) si mihi argumentū amplum & co-
piosum obiectū erit, tu nihilominus me circulū. istū tuū magicum
egredi uetabis. Post multa subdit. Neq; interim ulla epistola nō bre-
uis uidebit, in qua præter argumētū dispendiū nihil adimere possis,
sed ante dixit. Neq; hæc dixerim q̄ eos probem q̄ ridicule copiā as-
sectantes emēdicatis uoculis, & male consultis epistolā infartūt. Con-
tra eos q̄ epistolā illaboratā esse uolūt, ne lucernā oleat. sic dicit Eras.
Istorū ꝑo literę nō lucernā olēt, sed hircum. Quis porro adeo est de-
mens q̄ non eas literas optimas esse iudicet, q̄ sunt omni arte, curaq;
elucubræ, ac elaboratę. post cōpluscula sic cōcludit. Scribito q̄d
in buccā uenerit, sed ita ut ad Atticū fecit. Cice. De grauitate epistolę
statim subdit. Ham illōs qui epistolarū figurā quotidiano sermoni
q̄ p̄ximā esse oportere contendunt, uel una Ciceronis epistola ad
Octauiū scripta facile cōuicerit, q̄ nō ad orōnis modo pcellas attol-
litur, sed in tragordiā usq; exit &c. Cōcludit Eras. Efferuescet ergo uif
in tragicā usq; uociferationē ep̄la si qñ res ita exostulabit, sumetq;
ampullas & sesquipedalīa uerba. Neq; maximis de rebus perinde
ut de macerandis salsamentis, & holeribus coquendis loquet. Ceteræ

rum in mediocribus argumētis non displicebit atticismus, ita si sermo ueluti e fonticulolympidis aquis leniter fluat, non ueluti sentina sordes trahat. Magis noicenda q̄ nota scribas, si breuis esse cupis ita rerū pones exitus, comico illo artificio, ut ex ijs quę præcellerunt cōijciātur. Eius ad quē scribimus epistolę argumentū recensere sup sedebimus, sed id nostris ex argumētis diuinandū relinquemus. Qd̄ genus sunt illa, quę narras. Antonius episcopus quē Lupo cōmissisti quod de filię partu scribas, uoluptatē mihi magnā nuncias, aliter angelus Politianus suo quodā insituto interim factitauit. Alibi cōcludit Erasmus sic, Ex omni authorū genere qui purissimā romani sermonis uim et suppellectilē cōparemus, quę si suppetet artē in epistola nō admodū esflagitabimus, si deerit, risum etiā mouebit artis affectatio. hęc Erasmus. Sunt etiā pulcherrima in epistolis adagia, modo sint rara, quę ab Erasmo planissime elucidantur, & a Vergilio Polidoro non illepide, nec non in epistolis prouerbialibus Faustii poetę in primis diuini, miro artificio colliguntur ac digerunt. Themata uel materias (ut uocāt) docet dare uenustissime Erasmus, nā sumere debemus ex poetis, historicis, ceterisq; non de nugis & calceis resarciendis, ut uulgo faciūt triuiales, sed omnium pessime, quorum discipuli nūq; discūt epistolas cōponere, & plus tamē placēt inepto popello istorum nugę, q̄ quorundā doctorū seria. Verum & sua riserūt secula Meonidē. Abruptū & pene satyricū initium in ioco & in familiaribus mire delectat. ut Siccine ueterē amiculum negligis. Eho quid agis obsecro &c. Si qd̄ nō satis receptū dicturi sumus, premuniendū erit tali particula, emi tribus numis quos scutones nostri uocant. emi uestē quā diploida nunc dicunt &c. Itē honor sit auribus, ut ita loqr̄ &c. author est Fabius li. viij. De exordijs, narrationibus, generibus causarū, deliberatiuo, demonstratiuo et iudicali, de exemplis, ceterisq; nō dictis, ab Erasmo uel Sulpio doceri poteris, sed a nullo melius q̄ Cicerone & Quintili. totius eloq̄ntię luminibus, ideo de his nihil docebo, pauxillula ex Quintiliano dūtaxat additurus.

Ex Quintiliano quedā scitu digna.

Quintili. lib. viij. sic inquit. M. Antonius ait. A se disertos uisos esse multos, eloquentē autē neminē, disertos satis eē putat dicere q̄ oporteat. Ornate autē dicere, pprie est eloquentissimi. Eloqui est omnia q̄ mente cōceperis, pmere, atq; ad audiētes trāsferre.

Quatenus ornate loquendū Idem lib. eodē.

Non ideo tamē sola est agenda cura uerborū, occurrā em̄ necesse est uelut in uestibulo protinus apprehēsuris hanc professionē meā, resis

Itam his qui omiſſa rerū (qui nerui ſunt in cauſis) diligētia quodam inani circa uoces ſtudio lenefeūt, idq; faciūt graſia decoris, quod in dicēdo mea quidē opinione pulcherrimū, ſed quū ſequi nō quū af ſeētatur. Hęc a ſiſtitudine corporū, pbat Fabius, & tandē inſert. Curā ergo uerborū rerū uolo eſſe ſollicitudinē. Cōtra eos q anxie loquū tur ait. Sed opus eſt ſtudio & pcedente, & acqſita facultate, & quaſi reposita. Nāq; illa quęrendi, iudicandi, cōparandi, anxietas dum diſ ſcipus adhibēda eſt, nō quū dicimus. his Quintiliani uerbis conten tanea eſt ſentētia Ciceronis li. i. de ora. quā Gellius etiā ponit lib. i. ca. xv. Quid em̄ (inquit) tam furioſum, q̄ uerborū uel opūmorū atq; ornatillimorū ſonitus inanis, nulla ſubieēta ſentētia nec ſcientia. Ca ſtritus quoq; thetor (ut ait Gel. li. xi. ca. xii.) uenuste dixit. Ne patiaſ mur ut aures noſtrę cadentis apte orōnis ſine grauitate ſententię & graſia modis eblādite, animū quoq; nobis uoluptatū inani pfūdāt.

De uocabulis antiquis.

De antiq; Quintili. li. viij. ſic ait. Obscuritas ſit etiā uerbis ab uſu res motis, ut ſi cōmentarios q; pontificū & uetullillimorū ſœdera, & exoletos ſcrutatus authores idipm petat, ex hiſq; inde contraxerit q non intelligūtur. hinc em̄ aliq; famā, eruditōis affectāt, ut quędā ſo li ſcire uideātur. In eodē lib. At puaſit quidē iam multos iſta perſua ſio, ut id iam demū elegāter atq; exquisite dicū putēt, quod interp; tandum ſit. Suffragat Gellius Quintiliano, ait em̄ ca. viij. lib. xi. Ver bis uti aut nimie abſolutis exculcatifq; aut inſententibus, nouitatifq; durę, & illepidę par eſſe delictū uidei, ſed moleſtius culpantq; eē ar bitror uerba noua incognita, inaudita dicere q; imulgata & ſorden tia, noua aut uideri dico etiā quę ſunt inuſitata & deſita, tamen ſi ſint uetulla. Declarat hęc Gel. per apludā, floceſ, fraceſ, & bouinator. In terim tamē antiquis utimur cū graſia, dum nō ſint doctiſſimis igno ta. nam ait Quintili. li. viij. Proprijs dignitatē dat antiquitas, namq; & ſanctiorē & magis admirabilē faciūt orationē, quibus non quilibet fuerat uſus, ſed idem in. i. li. de eiſdē dicit. Opus eſt modo ut neq; crebra ſint hęc, nec manifeſta, quia nihil eſt odioſius affectatōe. idem li. viij. Prima uirtus eſt uitio carere. Huic ſentētię, ſuffragat illud Ho ratianū. Virtus eſt uitū fugere, et ſapiētia prima Stultitia caruiſſe.

De exercitatione, arte & lectione.

De exercitatione ait Quintili. lib. i. hęc ipſa ſine doctore perito, ſtus dio pertinaci, ſcribendi, legendi, dicēdi, multa & continua exercitas tione per ſe nihil ualēt. De arte. ſic ait eodē lib. Si qua in hiſ ars eſt di ſendi, ea prima eſt ne ars eſſe uideat. De lectione. li. x. Lectio inqt nō

Ioannis Despauterij Niniuitæ.

cruda, sed multa iteratione mollita, & uelut cōse cta memorię imitaz
tioniq; tradatur ac diu nō nisi optimus quisq; et qui credentem sibi
minime fallat, legendus est. Et tantulū de constructione & epistolaz
rum compositione, si qua uidebunt hic abesse spero me alibi dicturę
tamen non omnia, quia nemo unus uenator omnes feras capit, &
uerbū celeberrimi Columellę est. Nulla est ars quę singulari cōsum
mata sit ingenio, & authore Flacco nostro, nihil est ab omni parte bea
tum, in hac. s. lachrymarū ualle, unde nos ad cœlum euehat ipsa per
fectio, deus noster iesus christus Amen.

Secundę par̄tis grāmaticę Despauterianę finis.

Argentorati ex Aedibus Matthię Schurerij
Mense, IULIO. Anno, M. D. XV.

Libri Societatis I. & S. Paderbornæ

REGNANTE IMPERATORE CAE
SARE MAXIMILIAN. P. F.
AVG. P. P.